BIELOKOSTOLČAN

OBČASNÍK VYDÁVANÝ OBECNÝM ÚRADOM BIELY KOSTOL ▪ MAREC 2018

www.bielykostol.sk Telefón: 033/55 22 800, E-mail: obec@bielykostol.sk

Milí spoluobčania a priatelia.

Po krátkej prestávke sa opäť prihováram formou Bielokostolčana. Verím, že „nová tvár" nášho občasníka, ktorý si našiel veľa priaznivcov, sa vám zapáčila. Svedčia o tom aj mnohé pozitívne odozvy. Avšak vždy je čo naprávať, a všetci tvorcovia sme si vedomí malých nedostatkov, ktoré sa snažíme postupne odstrániť.

V prvom rade, sa chcem ospravedlniť za to, že nie všetkým sa dostal výtlačok prvého čísla v januári do schránok. Snažili sme sa postupne na tieto nedostatky reagovať a dodatočne sme noviny distribuovali tam kde chýbali. Okrem papierovej podoby občasníka je možné si ho teraz aj v budúcnosti prelistovať elektronicky na webovskej stránke obecného úradu.

Radi by sme dali novinám novú podobu a preto uvítame zo strany občanov návrhy na príspevky a témy. Poteší nás aj rozšírenie prispievateľov z radov našich občanov.

Stálou rubrikou v každom čísle budú informácie z obce, a týmto sa chceme vyhnúť domnienkam a dohadom o tom, čo sa v obci deje. Biely Kostol prechádza veľkou zmenou najmä z dôvodu stavebného rozmachu a to sa spája s mnohými zmenami, ktoré mnohí obyvatelia neprijímajú vždy pozitívne. I napriek týmto zmenám obec Biely Kostol zostane tou obcou poznačenou svojou históriou, tradíciami, špecifikami a najmä ľuďmi, ktorí sa v nej narodili a žijú v nej, alebo sa do nej prisťahovali a stala sa ich domovom.

V každom čísle sa dozviete o pripravovaných akciách v obci, ktoré pripravujú nadšenci, združenia a organizácie obce, ale prinesieme aj informáciu (najmä v obrazovej podobe) o akciách a aktivitách, ktoré sa v priebehu dní uskutočnili. Nakoľko obec Biely Kostol má veľmi bohatú a zaujímavú históriu, o ktorých mnohí možno ani nevedia, posledná strana Bielokostolčana bude patriť práve tejto téme.

V prípade akýchkoľvek pripomienok alebo námetov ma môžete priamo kontaktovať na mail.

▪ Pavol Kováč,
starosta obce

BLÍŽI SA 41. ROČNÍK VÝSTAVY VÍN SPOJENÝCH S DEGUSTÁCIOU

Stalo sa už neodmysliteľnou tradíciou, že po veľkonočných sviatkoch organizuje Slovenský zväz záhradkárov - miestna organizácia v obci Biely Kostol, výstavu vín spojenú s odbornou degustáciou. Akcia miestneho charakteru sa po niekoľkých rokov stala obľúbenou a známou nielen v blízkom okolí, ale aj mimo okresu Trnava.

Výstava vín v Bielom Kostole je najstaršou výstavou vína konanou bez prerušenia na území Slovenskej republiky. Výstavy sa zúčastňujú nielen domáci výrobcovia vín a záhradkári, ale aj nadšenci s okolitých obcí. Neodmysliteľnou súčasťou je aj účasť vinárov zo svojimi produktmi z družobnej obce v ČR - Sitbořic. Prvý deň akcie (sobota) patrí odborníkom, kde po rozdelení do komisií hodnotia anonymne vzorky jednotlivých druhov vín. V tento deň sa zíde okolo 50 odborníkov vína - degustátorov. Druhý deň (v nedeľu) má možnosť ocenené vínka ochutnávať široká verejnosť.

Cieľom výstavy vína je posúdenie kvality jednotlivých vín tak, aby mali ich výrobcovia objektívny pohľad na kvalitu nimi vyrobeného vína. Zároveň napomáha jednotlivým účastníkom získavať lepší prehľad o vínach z iného regiónu.

Tohtoročná akcia sa bude konať v dňoch 7.- 8. apríla 2017 v kultúrnom dome Biely Kostol.

Všetkých milovníkov dobrého vínka radi privítame 8. apríla 2018 od 14:00 h do 19:00 h.

Okrem vínka bude k dispozícii aj drobné občerstvenie (pagáče, syry, drobné pečivo, nealko, káva). Len pre zaujímavosť, v roku 2017 sa výstavy zúčastnilo 88 vystavovateľov z 27 obcí s celkovým počtov vystavovaných vín 225. Miestna organizácia Slovenského zväzu záhradkárov na čele s jej predsedom Stankom Bukvajom sa teší na vašu účasť.

▪ Iveta Paulová,
členka MO SZZ

Situácia na pošte a doručovanie zásielok v obci

Akiste ste si už všetci všimli a zistili, že sa dlhodobo a opakovane rieši situácia poskytovania služieb na pošte v Bielom Kostole. Problémy so službami pošty sú dlhodobé, a napriek snahe a obetavosti pracovníčok prerástli do kritického stavu. Veľká fluktuácia (výmena personálu pošty) nie je dôsledkom neschopnosti či neochoty pracovníčok pošty. Bývalé dlhoročné, ako aj novo zaškolené pracovníčky odchádzajú hlavne z dôvodu nezodpovedajúceho pracovného úväzku s čím súvisí aj nezodpovedajúce finančné ohodnotenie. Obec Biely Kostol požiadala vedenie Slovenskej pošty a.s. v Trnave o riešenie nevyhovujúcej situácie s doručovaním pošty v obci.

Obec Biely Kostol sa výrazne rozrastá. Novou výstavbou vznikajú nové ulice, nové lokality, podstatne sa rozrástli „rajóny" doručovateliek. K 31.12.2017 bolo registrovaných 2035 obyvateľov s trvalým a prechodným pobytom. Je to skoro dvojnásobok počtu obyvateľov oproti roku 1993, kedy sa obec osamostatnila. Avšak od roku 1993 sa počet doručovateliek a ich pracovný úväzok nezmenil.

Starosta Ing. arch. Pavol Kováč navrhol pracovné stretnutie so zástupcami Slovenskej pošty a.s., a pozval ich na rokovanie na obecnom úrade v Bielom Kostole za účelom riešenia nevyhovujúcich podmienok priamo v teréne.

O priebehu a výsledkoch rokovania budú poskytnutú informácie v najbližšom čísle Bielokostolčana a na web stránke obce.

TRIEDENÝ ZBER ODPADU

V súvislosti s opakujúcimi sa otázkami občanov týkajúcich sa údajov ohľadne zložiek triedeného plastového odpadu zberaného v obci Biely Kostol, predkladáme spresňujúcu informáciu v zmysle požiadaviek FCC Trnava, s.r.o., ktorá zabezpečuje zber odpadu v obci Biely Kostol.

V súlade s § 14 zákona o odpadoch, cieľom zberovej spoločnosti je v čo najvyššej miere zabezpečiť pred znehodnotením alebo iným nežiaducim únikom zberaný plastový odpad vhodný na recykláciu (materiálové zhodnotenie). Takýto odpad je potrebné zberať oddelene od iných druhov plastového odpadu. Iné druhy plastového odpadu je vhodné zberať samostatne a to buď do určených vriec na plastový odpad, alebo uložením na zbernom dvore obce, čím sa zvyšuje miera efektivity vynaložených prostriedkov na triedený zber.

Odlišný postup je zo strany zberovej spoločnosti dôvodom nevyvezenia plastového odpadu zo zberného miesta.

Prehľad zásad a pravidiel pre vývoz komunálneho odpadu a triedeného zberu :

KONTAJNERY: Do vyhradených kontajnerov, alebo zvonov umiestnených v obci a na zbernom dvore patria:
Papier – noviny, časopisy, letáky, zošity, škatule, kartóny, baliaci papier, katalógy, kalendáre bez pružín.
Sklo – sklenené fľaše a poháre.

Do kontajnerov triedeného zberu nepatria:
- brúsny a mastný papier, albumy, fotky
- zrkadlá, keramika, varné sklo, autosklo, drôtom vystužené sklo.

VRECIA / ZBERNÉ NÁDOBY 120 l a 240 l: Do triedeného zberu vo vreciach, alebo zberných nádobách 120 l, resp. 240 l patria výhradne:
Plasty – PET fľaše od nápojov a jedlých olejov, obaly od čistiacich prostriedkov a drogérie.
Kovy – konzervy od potravín, plechovky od nápojov.
VKM a TETRAPAKY – škatule od nápojov a mlieka.
Iné druhy plastov a odpadu do vriec / zberných nádob sú nevhodné!

Zberný dvor pre obec Biely Kostol sa nachadza za kultúrnym domov. Otváracia doba pre občanov je **v stredu od 14,00 do 18,00 hod. a v sobotu od 08,00 do 12,00 hod.**

Všetok ďalší odpad, ktorý nepatrí do zberných nádob je spoplatnený. Cenník je k dispozícii na zbernom dvore a na Obecnom úrade. Poplatok je potrebné zaplatiť vopred v kancelárii Obecného úradu a pri vývoze na zberný dvor predložiť pracovníkovi doklad o zaplatení.

Riešenie problémov s miestnou komunikáciou v Bielom Kostole

Prednedávnom sme na Obecný úrad obdržali sťažnosť od obyvateľov Poľnej ulice na tému, ktorá sa týka mnohých obcí, nielen tej našej. Najviac sa prejavujú problémy v doprave tam, kde je v rozmachu bytová výstavba a pribúda počet obyvateľov vrátane automobilov. Prednedávnom bola sprejazdená nová ulica v časti Podolky, ktorá je prepojená s Poľnou ulicou. A tak donedávna tichá, slepá ulica sa premenila na prejazdnú. A tu začína problém. Na tejto donedávna tichej ulici sa bežne deti hrali na ceste, chodci nevyužívali chodník, ale cestu. Súčasným stavom je podľa obyvateľov ulice ohrozená bezpečnosť detí a chodcov. Bohužiaľ ide o zaužívaný zvyk bez uvedomovania si povinnosti cestnej premávky. Obec má záujem sťažnosť vyriešiť k spokojnosti obyvateľov obce a nájsť akýsi kompromis medzi sťažovateľmi, a tými čo prechádzajú ulicou a (podľa slov obyvateľov ulice) ohrozujú životy najmä detí a ľudí idúcich po ceste. Z toho dôvodu sme sa obrátili o radu na kpt. Ing. Dáriusa Baxu, dopravného inžiniera z Okresného riaditeľstva PZ Trnava.

Z jeho listu vyberám:
„Uvedenú problematiku riešime asi vo všetkých obciach, nakoľko s pribúdajúcou výstavbou IBV narastá aj doprava a jej nároky. Obmedzenie rýchlosti dopravnou značkou pod 50km/h sa dá riešiť za predpokladu zlého stavebno-technického stavu komunikácie, absencie chodníkov, alebo v mieste s veľkým výskytom pohybu chodcov (hlavne detí) ako škola, škôlka a pod. Treba však brať na zreteľ fakt, že komunikácia slúži v prvom rade na pohyb vozidiel a chodník na pohyb chodcov. Spomaľovací prah (retardér) dokáže čiastočne znížiť rýchlosť jazdy vozidiel, avšak za cenu zvýšeného hluku a otrasov. V prípade návrhu takéhoto riešenia treba vyžiadať vyjadrenie obyvateľov či s daným riešením súhlasia, nakoľko im to môže spôsobovať problémy a nekomfort bývania."

Z uvedeného vyplýva, že po právnej stránke sa vodiči nedopúšťajú žiadneho priestupku, avšak za zváženie stojí ľudská stránka, pochopenie tých, ktorí majú pocit z narušenia komfortu bývania na konkrétnej ulici. Všetko je to o vzájomnej tolerancii a ohľaduplnosti. Veríme, že si vzájomne nájdeme cestu k zlepšeniu danej situácie, ktorá sa dotýka nielen Poľnej ulice, ale aj mnohých ďalších v tejto obci. Radi prijmeme od obyvateľov ulice návrhy na danej riešenie situácie.

- Pavol Kováč, starosta obce

Majáles 2018

Blížiacou sa jarou ožíva nielen príroda, ale aj ľudia. Na uliciach počuť viac detského džavotu v prírode viac turistov, na športoviskách ale aj v parkoch viac športovcov.

Každý sa snaží svojim spôsobom zobudiť z dlhotrvajúcej tohtoročnej zimy. Mnohí zábavy a tancuchtiví obyvatelia Bieleho Kostola nemali možnosť zúčastniť Plesu športovcov, (nakoľko počet miest v sále kultúrneho domu je obmedzený a záujem bol veľký), obecný úrad spolu so športovcami, záhradkármi, poľovníkmi a nadšencami v obci organizuje MAJÁLES, ktorý bude mať podobu akéhosi plesu.

Majáles sa uskutoční dňa 12.5.2018 (sobota) od 19:00 h v kultúrnom dome v Bielom Kostole. Do tanca bude hrať skupina Plastikduo.

Bližšie informácie o Majálese vrátane ceny a spôsobu predaja vstupeniek sa dozviete na web stránke obce (začiatkom apríla), v ďalšom čísle Bielokostolčana (3/2018) a na plagátoch zverejnených na tabuli pred COOP Jednota.

Poskytovanie služieb v Bielom Kostole 5. výročie kaviarne a lekárne ALBA

Hádam je zbytočné písať o tom, ako sa mení a rozrastá naša obec. Rozrastá sa najmä bytová výstavba rodinných domov, viladomov a bytov. Obec sa stala zaujímavým miestom najmä pre mladých ľudí, z dôvodu ešte stále cenovej prístupnosti v blízkosti mesta Trnava.

Avšak nestačí stavať len domy a byty. Ku kvalitnému bývaniu a životu patrí aj infraštruktúra a poskytovanie rôznych druhov služieb obyvateľstvu. V obci sa nachádzajú potraviny, kvetinárstvo, kaderníctvo, kozmetika, autodielne, pribudli služby pre drobné opravy v bytoch. Minulý rok v júni sme sa dočkali aj otvorenia reštaurácie.

Dobré meno si veľmi rýchlo získali aj dva objekty, ktoré sa nachádzajú v centre obce, a tento rok oslavujú 5.výročie svojho vzniku. Ide o kaviareň ALBA a lekáreň ALBA. Kaviareň ALBA si veľmi rýchlo našla svojich stálych zákazníkov, ale aj tých občasných niekedy až z Trnavy. Príjemnú atmosféru vytvára hlavne personál milých, ochotných a usmiatych zamestnankýň a široký sortiment ponuky vrátane zákuskov. Lekáreň Alba zabezpečuje pre občanov plnú dostupnosť liekov a doplnkového sortimentu, a je schopná poskytnúť lieky do 24 hodín od objednania.

Za zaujímavosť stojí informácia, že v prvých marcových dňoch v Cafe Alba a prvých aprílových dňoch v Lekárni Alba z príležitosti 5. výročia ich založenia, dostane každý zákazník k nákupu malý darček.

Vzhľadom k tomu, že na výhľadový počet obyvateľov v našej obci začína chýbať dostatočná občianska vybavenosť, jednou zo zásadných podmienok dokončenia výstavby Na výslní a Parnase, je vytvorenie podmienok pre umiestnenie objektov pre občiansku vybavenosť, predovšetkým v podobe maloobchodov a služieb pre obyvateľstvo.

Rehabilitačné zdravotné cvičenie Zdravý chrbát

Od apríla budú mať možnosť záujemcovia všetkých vekových kategórií vyskúšať rehabilitačné zdravotné cvičenie zamerané na chrbticu pod názvom Zdravý chrbát. Cvičiť sa bude každú nedeľu od 19:00 h - 20:00 h v klubovni kultúrneho domu.
Cvičenie povedie certifikovaný tréner Spin gym, ktorý má s týmto cvičením niekoľkoročné skúsenosti.
V prípade záujmu o cvičenie sa prosím kontaktujte: Mgr. Petrovi Slobodovi na mobil: 0903 180 444, resp. e-mail: peterslobodatt@gmail.com.

Maškarný ples

Prvú februárovú sobotu sa v našej obci konal druhý ročník Maškarného plesu, ktorý môžeme považovať za obnovenú tradíciu pre našich najmenších. Napriek drobným obavám z chrípkovej epidémie sa Maškarný ples tešil vysokému záujmu. V rôznych maskách sa predstavilo 75 detí. Niektorí boli v maske svojho obľúbeného hrdinu, poletovali tam viaceré včielky, prechádzali sa tie najkrajšie princezné a niektorí si masky pripravili v spolupráci s rodičmi doma. O program sa postarali animátorky, ktoré sa snažili zapojiť do diania čím najviac detí. V rámci hudobnej zábavy, mali pripravené aj súťaže a niektorým šťastlivcom sa podarilo získať aj drobnú výhru. Z Maškarného plesu organizovaného komisiou školstva, kultúry a sociálnych vecí OcU však nikto neodchádzal zarmútený, pretože každá maska bola odmenená malým prekvapením.

Touto cestou chcem poďakovať všetkým, ktorí si našli čas a prišli sa zapojiť do kultúrneho života v našej obci a aj všetkým, ktorí participovali pri realizácií Maškarného plesu.

■ Anna Hamran Podstrelená

Konal sa 22.ročník Plesu športovcov

Tohtoročnú plesovú sezónu v Bielom Kostole reprezentoval 22. ročník Plesu športovcov, ktorý sa konal dňa 10.2.2018 v miestnom kultúrnom dome. Túto skvelú akciu zorganizoval Futbalový klub FK Biely Kostol a prišlo na ňu takmer 140 ľudí. O veľmi dobrú zábavu sa tento rok postarala hudobná skupina „MIRGOVCI" . Spievalo a tancovalo sa takmer do pol piatej rána. Veľký záujem o ples je každým rokom väčší a to nie len medzi občanmi Bieleho Kostola , ale aj zo širokého okolia. Veľmi nás to teší a preto sme sa rozhodli, že na budúci rok ho určite zopakujeme.

Poďakovanie patrí členom výboru futbalového klubu , ich manželkám a priateľkám, obecnému úradu Biely Kostol a všetkým, ktorý sa podieľali na celkovej príprave, zabezpečení a organizácii plesu.

■ Ján Tižiňák,
predseda Futbalového klubu

Súťaž vo varení kapustnice

Dňa 17.2.2018 sa na Kamennom Mlyne organizovala súťaž vo varení kapustnice . Súťaže sa zúčastnilo 15 družstiev z okolitých obcí a Trnavy. V silnej konkurencii družstiev obsadili zástupcovia Poľovníckeho zväzu Biely Kostol krásne 2.miesto. Srdečne gratulujeme k úspechu.

Vzácne nálezisko v Bielom Kostole - mohyly

Naša obec sa môže právo pýšiť nielen z bohatej minulosti a histórie, ale aj vzácnymi a jedinečnými nálezmi, o ktorých mnohí obyvatelia obce ani nevedia. V Bielom Kostole bolo v roku 1999 objavené a čiastočne preskúmané halštatské mohylové pohrebisko kalenderberskej kultúry z konca 7. storočia pred n.l.

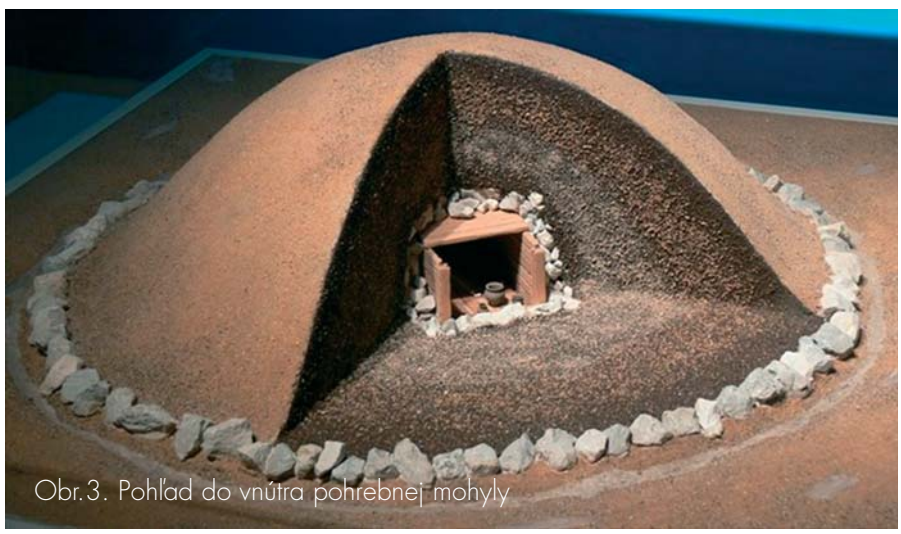
Obr.1. Na poli sú teraz viditeľné iba terénne vyvýšeniny, kde boli navŕšené mohyly (rekonštrukcia)

Počas kultúry doby železnej došlo k hospodárskemu rozmachu, zvýšil sa počet obyvateľstva. Vytvorila sa vládnuca vrstva - náčelníci, ktorí kumulovali bohatstvo a moc. To sa prejavilo aj na sídlach a pohrebiskách. Obyčajný ľud býval v nížinných remeselnícko-poľnohospodárskych sídliskách v zemniciach a polozemniciach a pochovávaní boli v plochých žiarových pohrebiskách. Kniežatá, kováči a obchodníci bývali vo výšinných osadách a pochovávaní boli pod mohylami. Do mohýl pochovávali zosnulého spolu s príbuznými či podriadenými (nie je známe či zomierali dobrovoľne, alebo ich násilne zabili). Do hrobov vkladali účelovú a ozdobnú keramiku.

Obr.2. Možno takto akosi vyzeralo pred 2700 rokmi toto mohylové pohrebisko

Na poli za miestnym kaštieľom sa pri archeologickom výskume našla orbou rozvláčená halštatská keramika s červeným maľovaným povrchom a grafitovou výzdobou pochádzajúca pravdepodobne zo štyroch mohylovitých útvaroch značne znížených intenzívnym hospodárením. V teréne sa podarilo identifikovať tri za sebou stojace mohylové útvary s celkovými priemermi od 20 do 30 m. Ďalšia vyvýšenina situovaná bokom sa zatiaľ ako mohyla nepotvrdila.

Obr.3. Pohľad do vnútra pohrebnej mohyly

Čiastočný archeologický výskum objavil v jednej z nich zvyšky kniežacieho hrobu. Mohyla obsahovala drevenú zrubovú komoru, vybudovanú na úrovni vtedajšieho terénu. Dnom bola drevená dlážka, tvorená hrubými doskami. Nájdené zachované zvyšky kolov boli najskôr stredovými piliermi zrubovej konštrukcie. Na dlážke bolo rovnomerne vedľa seba uložených 21 nádob. Celý keramický inventár hrobu bol rozbitý, avšak z veľkej časti rekonštruovateľný. V nepreskúmanom priestore možno ešte očakávať ďalšie keramické i kovové nálezy, vrátane samotného žiarového hrobu. Na tejto drevenej konštrukcii bol navŕšený kamenný a zemný val, jeho výška sa však nedá odhadnúť (obr. 3).

Archeológovia sa domnievajú, že v týchto mohylách mohli byť pochované kniežatá z hradiska na Molpíri, ktorí nepochybne ovládali široké okolie. Aj keď toto je od Bieleho Kostola vzdialené 17 km, pohrebné obrady trvali niekoľko dní a počas nich mohol pohrebný sprievod prejsť popri potoku Parná až k miestu, kde spopolnili a pochovali mŕtve telo (obr. 4).

Obr.4. Urny so zvyškami po žiarovom pohrebe

■ Spracoval: Pavol Kováč, starosta obce Biely Kostol na základe publikácie: Jozef Urminský - Halštatské mohylové pohrebisko v Bielom Kostole

História vzniku kostola v Bielom Kostole

Kostol v obci Biely Kostol sa vypína nad domami a do diaľky sviети jeho biela farba. Pôvodnou farbou bola bledožltá, ktorú nahradila biela.

Kostol sv. Martina v Bielom Kostole má bohatú históriu. jeho zasvätenie prvý krát spomína jeho vizitácia z roku 1634. Bol postavený oveľa nižšie ako dnešný kostol a bol veľmi jednoduchý. Súčasný kostol Krista Kráľa postavili v roku 1941 na mieste starej kaplnky. Stará kaplnka bola zasvätená sv. Rozálii. Na prelome 17. a 18. storočia ju dal postaviť jezuitský kňaz a rektor Trnavskej univerzity Martin Szentiváni, rodák z Liptovského sv. Jána. Z tejto kaplnky máme aj drevenú sochu sv. Rozálie, spolu so sochami sv. Šebastiána a sv. Róchusa. Táto kaplnka bola postavená z vďačnosti a prosby k týmto svätcom pri zastavení morovej epidémie v Trnave a jej okolí. Pôvodný kostol bol zničený a vypálený v roku 1714 rákociovským protihabsburským šľachtičným povstaním. Kostol od roku 1630 - 1773 patril jezuitom, ktorých prítomnosť prospela v tom období nielen kostolu, ale aj obci. Po zrušení rehole jezuitov odkúpil kostol od Uhorskej kráľovskej komory Anton Brunšvik z Dolnej Krupej, ktorý kostol prenajímala postupne začal chátrať. V roku 1847 sa

v kostole slávila už len jedna bohoslužba - na sviatok patróna sv.Martina.

Na začiatku 20 storočia stála v obci len kaplnka sv. Rozálie, ktorá však chátrala. Táto skutočnosť nenechala bielokostolčanov chladnými. Vytvorili cirkevný výbor, ktorého snahou bolo zozbierať finančné prostriedky na stavbu nového kostola. Bol vytvorený návrh nového kostola, avšak bol veľmi honosný finančne náročný. Pomocnú ruku v tomto podali saleziánski kňazi z Kopánky (Trnava), ktorí boli s obcou Biely Kostol v kontakte. Podnietili troch chlapcov z obce, aby vstúpili do ich rehole v Taliansku. Na podnet dona Jána Hlúbika, rodáka z Hrnčiarovieс nad Parnou sa rozhodli Bielokostolčania postaviť kostol podobný plánu saleziánov. Základný kameň kostola bol posvätený v júli 1940 (na Kopánke v októbri 1940). Zakladajúca listina bola nájdená v roku 2005. Zarámovaná kópia tejto listiny je zavesená v kostole na stĺpe pod chórom. Originál je uložený na fare v Archíve rímskokatolíckej farnosti v Ružindole.

Spracovali: Iveta Paulová, Peter Mikula, farár v obci Biely Kostol na základe knihy: Slobodová-ováková K. a kol: Biely Kostol, 2014. Vydavateľstvo DAJAMA, Bratislava. ISBN 978-80-8136-026-8.

Veľkonočné zvyky v Bielom Kostole
- od popolcovej stredy až po veľkonočné sviatky

Pôstne obdobie, ktoré sa začína popolcovou stredou predstavuje obdobie stíšenia, zamerania sa na duchovné veci človeka a prípravu na Veľkonočné sviatky. Už od minulosti sa pôst dodržiaval v tejto obci prísne, nejedlo sa žiadne mäso ani mäsové výrobky, v ten deň sa na znak smútku nejedlo nič, prípadne len chlieb alebo jednoduché cestoviny. Gazdiné na Popolcovú alebo Škaredú stredu dôkladne poumývali všetky hrnce, aby v nich nebola mastnota a nepoužívali tie nádoby, ktoré používali na prípravu mäsa. Na prípravu jedál sa nepoužívala masť, ale olej.

Na Popolcovu stredu sa Bielokostolčania sa aj v súčasnosti zúčastňujú na svätej omši, a na znak pokory prijímajú krížik na čelo vytvorené popolom. Na tento deň sa minulosti viazal i zákaz vykonávania prác v dome a okolo neho. Tento zvyk mal ľudí motivovať k tomu, aby sa viac zaoberali svojim vnútrom (duchovnom) a nie vonkajšími, hmotnými vecami.

Medzi Popolcovou stredou a Veľkonočnými sviatkami sa formou zvykov pripomínajú ešte dva cirkevné sviatky a to Smrtná a Kvetná nedeľa. Prvý z nich je dva týždne pred Veľkonočnou nedeľou. Ide o vyháňanie zimy a privolávanie jari do chotára, kedy sa vynáša Morena - slamená bábka oblečená do dievčenských šiat. Učia sa o ňom deti v miestnej materskej škôlke, v obci sa tento zvyk nikdy nerealizoval. Bielokostolčanom sa tento zvyk spája s návštevou kostola, kde bývajú sochy Krista na kríži zahaľované fialovým plátnom.

Poslednú pôstnu nedeľu - Kvetnú nedeľu sa v minulosti ale aj v súčasnosti v kostole svätia bahniatka „jarabátka", ktoré si obyvatelia odnášajú do svojich domovov. Verilo sa, že tieto vetvičky ochránia dom od všetkého zlého v duchovnom i materiálnom zmysle, predovšetkým od búrok, ohňa, povodní a rôznych škôd na majetku. Zastrkávali sa za sväté obrázky, alebo s vkladali do váz. Roľníci pri vyorávaní brázdy vpichovali halúzky do pôdy alebo do hriadok v záhrade, aby bola chránená úroda.

Významným cirkevným sviatkom je Zelený štvrtok. V tento deň si kresťania pripomínajú poslednú večeru Ježiša Krista s jeho mučeníkmi. Ide o pôstny deň a pripravuje sa zelené jedlo - špenát s vajíčkom uvareným na tvrdo a zemiakmi. Tento deň je prvý z troch v svätom Trojdní. Pri večernej svätej omši si pripomíname poslednú večeru Ježiša Krista s apoštolmi. Na začiatku sa preto spieva oslavná pieseň, ale po nej, až do Vzkriesenia v sobotu večer sa nepoužívajú zvony, ani organ. Dôvodom je to, že Kristus po poslednej večeri odchádza do ticha Getsemanskej záhrady, kde ho neskôr vojaci zatkli a dali do väzenia. Gazdinky na Zelený štvrtok až do večernej omše pripravovali svoje príbytky na Veľkú noc. Po príchode z kostola sa vykonávali iba najnutnejšie práce až do Vzkriesenia.

Veľký piatok je spomienkou na ukrižovanie Ježiša Krista a jeho uloženie do hrobu, a v tento deň sa dodržiava v mnohých rodinách prísny pôst. Okrem toho, ľudia sa podľa zvykov mali správať tak, akoby zomrel niekto z rodiny. Platilo to aj o zákaze prác s pôdou. Verilo sa, že sa poškodia korene rastlín a zničí sa úroda. Sledovalo sa aj počasie, ak v ten deň pršalo, Bielokostolčania tvrdili, že budú „dzeci odsípat".

Počas Bielej soboty sa veriaci, rovnako ako dnes, prichádzali pomodliť k Božiemu hrobu a rozjímať nad utrpením Krista. Ide o pripravené symbolické miesto v kostole, kde je socha ležiaceho mŕtveho Krista ozdobená kvetmi a horiacimi sviecami."

Po zaspievaní aleluja sa rozozvučal organ a začali biť zvony. Tento deň sa spája aj so svätením jedál, ktoré si ľudia prinesú do kostola v košíčkoch. Nechýba v ňom chlieb, mäso, vajíčka uvarené na tvrdo, vianočna „celetka" či „ baba"- stratené kura. Pridávajú sa aj koláče „bejgly" makové orechové, tvarohové záviny s kysnutého cesta, klobásky a pod.

Veľkonočná nedeľa patrila návštevám a veľkým rodinným obedom.

Veľkonočný pondelok patril od rána šibačom-mládencom. Poobedie patrilo ženatým mládencom, kde sa zväčša chodilo na návštevy aj s rodinou a večer sa konala zábava, na ktorej dievčatá si doberali chlapcov a oplácali im doobedňajšiu šibačku.

Spracovali: Iveta Paulová, Peter Mikula, farár v obci Biely Kostol na základe knihy: Slobodová-ováková K. a kol: Biely Kostol, 2014. Vydavateľstvo DAJAMA, Bratislava. ISBN 978-80-8136-026-8.

BIELOKOSTOLČAN – Občasník o živote v obci Biely Kostol. Rok 2018. Číslo: 2. Vydavateľ: Obec Biely Kostol, sídlo: Pionierske námestie č. 18, 919 34 Biely Kostol. IČO: 31871461. Tel.: 033/5522800, www.bielykostol.sk, e-mail: obec@bielykostol.sk. Noviny zostavili a redakčne upravili: doc. Ing. Iveta Paulová, PhD., MBA., Ing. arch. Pavol Kováč. Grafická úprava a tlač: Peter Ďugel DRaM.